

Kontroverzní Stepan Bandera nekouřil, nepil a stmelil dnešní Ukrajinu

metro.cz/spolecnost/kontroverzni-stepan-bandera-nekouřil-nepil-a-stmelil-dnesni-ukrajinu.A231015_173954_metro-spolecnost_hala

15. října 2023

[Další 2 fotografie v galerii](#)

Stepan Bandera (1909–1959) prožil tři roky v koncentračním táboře Sachsenhausen. Pohřben je na Lesním hřbitově v Mnichově | foto: [Profimedia.cz](https://www.profimedia.cz)

15. října 2023 18:59 [David Halatka Metro.cz](#)

Pro nepřátele a kritiky Ukrajiny je Stepan Bandera symbolem nacionalismu, násilí i antisemitismu. Kde se ale nachází historická podstata a pravda, vyžaduje odbornou optiku. Proto jsme u příležitosti Banderova zavraždění dne 15. října 1959 oslovili historika Davida Svobodu, experta na ukrajinský nacionalismus.

„Vzijte se do pocitů národa, který je napřed vojensky poražen silnějšími soupeři a pak v lepším případě ponižován, jako tomu bylo v meziválečném Polsku a Rumunsku, v horším vyvraždován, jako se to dělo v Sovětském svazu 30. let. To plodí krajní reakci,“ uvádí Svoboda. „Násilné postupy i terorismus jsou součástí historických tradic Irů, militantních sionistů, bojujících za židovskou domovinu v Palestině, či Basků,“ zdůrazňuje.

Než rozkryjeme Banderův životní příběh, podívejme se, z jakého prostředí vzešel, co jej formovalo.

Bandera by zřejmě nebyl ničím bez vlivu svého otce, řeckokatolického kněze Andrije Bandery, který byl čelnou postavou ukrajinské patriotické scény východní Haliče, tehdy součásti Rakouska-Uherska. Když Ukrajinci vyhlásili po skončení první světové války Západoukrajinskou lidovou republiku, jeho otec se aktivně účastnil jejího chodu.

Zajímavé je, že mladičkový Stepan Bandera měl nakročeno ke studiu v Čechách, a také, že byl nekuřák a abstinent.

Bandera měl skutečně v úmyslu absolvovat vysokoškolská studia na Ukrajinské hospodářské akademii v Poděbradech, podle jedné verze mu v tom však coby sledované osobě zabránily polské úřady. A co se týče jeho nekuřáctví a abstinence, ty vyplývaly z nároků, které na sebe jeho uvědomělá generace aktivistů brala. Zčásti to mělo inspiraci už v haličských osvětových kampaních 19. století, majících za cíl zbavit kraj

metly alkoholismu. Roli tu hrála i životospráva prosazovaná skautingem, z jehož početných řad se rekrutovaly kádry Organizace ukrajinských nacionalistů (OUN).

Jak v 30. letech stoupala jeho kariéra? Čím Bandera převyšoval a zaujal své okolí?

V roce 1930, to mu bylo 21 let, byl jmenován referentem pro propagandu OUN, o tři roky později už řídil celou domácí organizaci. Bandera jednak proslul uměním akcí s propagandistickým účinkem, jako byl organizovaný bojkot tabákových a alkoholických výrobků, bojkot polonizovaného školství, ničení státních symbolů, jednak přesměroval činnost organizace z loupežných přepadení pošt a bank za účelem získání finančních prostředků k individuálním atentátům proti vysoce postaveným osobám nebo reálným či domnělým zrádcům OUN.

Které akce ukrajinských nacionalistů byly nejviditelnější?

Nejvíce proslulo zavraždění pracovníka sovětského konzulátu ve Lvově jako gesto odvety za hrůzy stalinského hladomoru na Ukrajině a atentát na polského ministra vnitra Bronislawa Pierackého. Za to stanul před soudem, během nějž neohroženě vystupoval jako mluvčí ukrajinských frustrací. Na svobodě prohnáný, v okovech neústupný, tím Bandera zapůsobil.

Stepan Bandera je pro mnoho Ukrajinců symbolem boje za nezávislost Ukrajiny. Polsko, Izrael a Rusko označují Banderu za teroristu a radikálního nacionalistu.

Přibližte jeho osud během druhé světové války.

Válka mu přinesla vysvobození z polského žaláře, kde si odpykával doživotní trest. Nenáviděné Polsko, pod nějž náležel západ Ukrajiny, padlo, ale na jeho místě stanula dvě totalitní impéria, z nichž to východní, sovětské, představovalo pro Ukrajince smrtelného nepřítele. Bandera stanul v čele mladých radikálů, kteří razili nutnost spoléhat v boji za ukrajinskou věc jen na vlastní síly a nepřehánět to s důvěrou v nacistické Německo, byť to bylo momentálně jedinou silou schopnou a ochotnou porazit Stalina.

Jak se situace zvrtila po 22. červnu 1941, kdy hitlerovské Německo napadlo Sovětský svaz?

Banderovci vyhlásili bez konzultací s Berlínem samostatný ukrajinský stát. Nacisté odhodili masku a zakročili. Jelikož Banderu nepřiměli k povolnosti, strávil většinu z následujících tří let jako jeden z vězňů koncentračního tábora Sachsenhausen.

Po válce se hranice razantně posunuly, západní Ukrajina připadla Sovětskému svazu. A poválečným Československem se přesouvala i vlna banderovců mířících na Západ. Jaký vztah to mělo k samotnému Banderovi?

Spojitosť kladená mezi Banderu a takzvané banderovce na našem území je zavádějící a povrchní. Mnoho z těch bojovníků, kteří přes Československo putovali na Západ, se za stoupence vzdáleného vůdce, který se nyní pohyboval ilegálně v zahraničí, ani nepokládalo. Jejich přesun měl ovšem obrovský ohlas ve svobodném světě, který se tolik lišil od „protibanderovské“ psychózy, kterou u nás rozdmýchali komunisté. Když malá část povstalců zdárně dorazila do americké okupační zóny, Bandera se snažil z jejich úspěchu politicky těžit, aby podtrhl prestiž vlastního politického křídla, a přetahoval se o něj se svými konkurenty.

Banderova životní pout' se uzavřela 15. října 1959 v Mnichově. Za jakých okolností?

Byl zavražděn Ukrajincem naverbovaným KGB. Následovat měli i další vůdci OUN, avšak poté, co vykonavatel zběhl na Západ a ke všemu se přiznal, musela diskreditovaná Moskva od dalších vražd upustit.

Jaké měl Banderův skon důsledky, a to i pro jeho rodinu?

Ze sektářsky zatvrzelého exulanta, kterého ctíla jen část nacionalistického tábora, se stala legenda všech. Vdova a děti přesídlily do Kanady, kde i dožily.

Jak živý je Banderův odkaz na Ukrajině v kontextu s ruskou invazí?

Právě v souvislosti s válkou se pro ukrajinskou veřejnost stal z kontroverzní postavy hrdina. Hned 74 procent dotázaných jej loni označilo za kladnou osobnost, což je trojnásobný nárůst oproti předešlým letům. Polsko či Izrael, kritizující tento trend, nepochopily, že

se v něm dnes skrývá jediné poselství: Svět nebude svobodný, dokud bude existovat ruské impérium. A právě to Bandera i jiní ukrajinští patrioti hlásali.

Komentáře

Kam dál?

- **Naše hodinky jsou výjimečné. Jejich nošením vyjadřujete svůj životní postoj, říká Aleš Vernar**
- **Konec pečiva v Čechách. Pekaři odcházejí mimo svůj obor. Třeba do autodílny**
- **Spejbl a Hurvínek mě naučili, že by rodina měla držet pohromadě, říká Denisa Kirschnerová**
- **Robotické kominíky ještě nikdo nezkonstruoval. Je o ně enormní zájem**
- **Ukrajina se odsouvá na druhou kolej, což bude mít drsné následky, tuší Lenka Klicperová**
- **Další články k tématu: [Polsko](#), [Ukrajina](#), [David Svoboda](#), [Organizace ukrajinských nacionalistů](#), [Stepan Bandera](#), [Nacistické Německo](#), [Sovětský svaz \(SSSR\)](#)**

Hlavní zprávy

Koše (ne)chybějí. Skejt'áci a bikeři z Jinonic si po sobě uklízejí sami

vydáno 18. října 2023 18:18

Radnice páté městské části dokončila rekonstrukci skateparku při Butovické ulici. Má to ale malý háček. [celý článek](#)

Energetická panika z loňského roku vrhla české zákazníky zpět k tuhým palivům

vydáno 18. října 2023 11:08

Evropa spaluje letos méně uhlí na elektřinu. Důvodem je stabilizace dodávek i cen zemního plynu, který slouží jako hlavní zdroj energie pro paroplynové... [celý článek](#)

Naše hodinky jsou výjimečné. Jejich nošením vyjadřujete svůj životní postoj, říká Aleš Vernar

vydáno 18. října 2023 5:29

Náchodský rodák Aleš Vernar spojil s firmou ELTON hodinářská většinu svého profesního života. Primky jsou pro něj mnohem více než prodejním artiklem, vidí... [celý článek](#)

Komerční sdělení

Silniční Běh Hronov – Náchod láká účastníky na start 65. ročníku

vydáno 18. října 2023

Druhý nejstarší silniční běh v České republice čeká v sobotu 21. října jubilejní, pětadesátý ročník. Organizátoři Běhu Hronov – Náchod se tak těší na... [celý článek](#)